

ΑΠΟΦΑΣΗ 2

Η Σύνοδος των Πρυτάνεων καταθέτει στην Πανεπιστημιακή κοινότητα, την ελληνική κοινωνία και την Πολιτεία τη «Χάρτα Αειφορίας» με την οποία διακηρύσσει ομόφωνα τις αρχές και τη στρατηγική των ελληνικών Πανεπιστημίων για τη συμβολή τους στην Αειφόρο Ανάπτυξη. Αναλαμβάνει την ακαδημαϊκή πρωτοβουλία οργάνωσης και ανάδειξης Δικτύου αριστείας Διεπιστημονικών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΠΜΣ) στο πεδίο του περιβάλλοντος (φυσικού, ανθρωπογενούς, πολιτιστικού), της ενέργειας, της ποιότητας ζωής, της αειφόρου ανάπτυξης και καλεί όλα τα Πανεπιστήμια να συμβάλουν.

Η Σύνοδος Πρυτάνεων καλεί τη κυβέρνηση να αξιοποιήσει την τεχνογνωσία, την καινοτομία και το ανθρώπινο δυναμικό των Πανεπιστημίων ενισχύοντας την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, για την εξοικονόμηση οικονομικών πόρων και ενέργειας καθώς και τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό των Πανεπιστημίων. Ειδικότερα:

- την κατά προτεραιότητα αδειοδότηση και συνδεσιμότητα των Πανεπιστημίων, μετά από ειδική νομοθετική ρύθμιση σε συνεργασία με τη ΡΑΕ για την παραγωγή ΑΠΕ ή συμπαραγωγή ΣΗΘ
- την σχετική οριζόντια πρόταση των Πανεπιστημίων στο πρόγραμμα ΕΠΠΕΡΑΑ του ΥΠΕΚΑ αλλά και σε άλλα προγράμματα όπως του ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και άλλα

Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια έχουν την ικανότητα να υποστηρίξουν επιστημονικά τη λήψη πολιτικών αποφάσεων ως σύμβουλοι της Πολιτείας στο σύνθετο και διεπιστημονικό εγχείρημα της Αειφόρου Ανάπτυξης. Είναι ευθύνη της Πολιτείας να αναλάβει τις κατάλληλες θεσμικές πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση αυτή.

Η Σύνοδος των Πρυτάνεων αποφασίζει να οργανώσει μέσα στο Σεπτέμβριο στο ΕΜΠ, με ευθύνη της Επιτροπής για το Πράσινο Πανεπιστήμιο εκδήλωση παρουσίασης των συγκεκριμένων αυτών προτάσεων και των πρωτοβουλιών της στην ελληνική κοινωνία.

ΧΑΡΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Στην αρχή του 21^{ου} αιώνα και της τρίτης χιλιετίας της σύγχρονης εποχής η Ανθρωπότητα βρίσκεται μπροστά σε μια σειρά από προκλήσεις. Προκλήσεις που αναφέρονται στα πρωτόγνωρα προβλήματα που δημιουργούνται από την απουσία σωστής διαχείρισης του φυσικού, ανθρωπογενούς και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και συνδέονται άμεσα και έμμεσα με τις δραματικές ανισότητες της κοινωνικοοικονομικής και πολιτισμικής ανάπτυξης στον πλανήτη.

Η ιστορική στιγμή που συντάσσεται αυτή η Χάρτα χαρακτηρίζεται διεθνώς από σειρά κρίσεων σε οικονομικό, οικολογικό, πολιτικό, πολιτισμικό και θεσμικό επίπεδο κρίσεων αξιών. Στην Ελλάδα, τόσο οι κρίσεις αυτές, όσο και οι άνισες για την Ελληνική Κοινωνία επεμβάσεις για τη διαχείρισή της, είναι ιδιαίτερα αισθητές σε ένταση και βάθος.

Τα Πανεπιστήμια και η Παιδεία στο σύνολό τους επηρεάζονται από την κρίση αλλά ταυτόχρονα συνειδητοποιούν ότι μόνο με ένα ριζικό αναπροσανατολισμό της λειτουργίας και του ρόλου τους σε σχέση με την Κοινωνία και την Πολιτεία μπορούν να συμβάλουν σε μια πορεία εξόδου από την κρίση και στην θεμελίωση ενός αξιοβίωτου μέλλοντος για τις επερχόμενες γενεές στον ορίζοντα της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Έχοντας υπόψη ότι:

- Η πορεία προς την Αειφόρο Ανάπτυξη σηματοδοτήθηκε από την Διεθνή Διάσκεψη του Ρίο ντε Τζανέιρο, το 1992, και την Ημερησία Διάταξη του 21^{ου} αιώνα «Agenda 21» στο κεφάλαιο 36 της οποίας αναγνωρίζεται ο ρόλος της Παιδείας όλων των βαθμίδων και καλούνται τα Πανεπιστήμια να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο. [Η παραίνεση επαναλαμβάνεται το 1996 από την UNCSO (Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ) στο Διεθνές Πρόγραμμα Εργασίας για την Εκπαίδευση, Ευαισθητοποίηση του Κοινού και Κατάρτιση. Στη συνέχεια, η ιστορική Διεθνής Διάσκεψη της Θεσσαλονίκης (1997) «Για το Περιβάλλον και την Κοινωνία» άνοιξε οριστικά το δρόμο για την Εκπαίδευση προς την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) σε όλες τις βαθμίδες.]
- Η ανάγκη προώθησης της εκπαίδευσης ως εξαιρετικά σημαντικού παράγοντα επίτευξης της Αειφόρου Ανάπτυξης και του ρόλου των Πανεπιστημίων σε αυτή αλλά και των αναγκών κατάλληλων αλλαγών στην ίδια την Ανώτατη Εκπαίδευση διατυπώθηκε ποικιλοτρόπως στις διακηρύξεις και συμπεράσματα σειράς Διεθνών Διασκέψεων όπως: το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ανώτερη Εκπαίδευση (Παρίσι 1999), το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Επιστήμη (Βουδαπέστη 1999), το Συνέδριο «Copernicus: Ανώτατη Εκπαίδευση και Αειφορία» (Lüneburg 2001), το Παγκόσμιο Εκπαιδευτικό Forum «Εκπαίδευση για όλους» (Ντακάρ 2002). Όλα τα ανωτέρω οδήγησαν στην επίσημη υιοθέτηση της ΕΑΑ κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ, το 2002, η οποία και καθιέρωσε την δεκαετία 2005-2014 ως «Δεκαετία του ΟΗΕ για την ΕΑΑ» υπό τον καθοδηγητικό ρόλο της UNESCO και με τα Πανεπιστήμια ως σημαντικούς παράγοντες στην επίτευξη της.
- Σταθμό στις εξελίξεις για την εφαρμογή της ΕΑΑ υπήρξε και η υιοθέτηση από τις 56 χώρες της UNECE (Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη), το 2005, στο Vilnius της Λιθουανίας της «Στρατηγικής για την ΕΑΑ» η οποία επιτάσσει στις Κυβερνήσεις αλλά

και όλους τους σχετικούς φορείς να προωθήσουν την ΕΑΑ σε όλες τις βαθμίδες και ζητά από τα Πανεπιστήμια να «συνεισφέρουν σημαντικά μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων γνώσεων και δεξιοτήτων» καθώς και της εν γένει αναμόρφωσης του παραδείγματος που αποπνέουν μέσα από την διδασκαλία, λειτουργία και διακυβέρνηση τους.

- Σε μία περίοδο όπου τα όρια του πλανήτη «συρρικνώνονται» ποικιλοτρόπως και τα προβλήματα και προοπτικές της αλλαγής του κλίματος, της φτώχειας, της πείνας, της μετανάστευσης, της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και, ασφαλώς, της παγκοσμιοποιημένης γνώσης αυξάνονται, η στενή συνεργασία των Ελληνικών Πανεπιστημίων μεταξύ τους και με τα αντίστοιχα Πανεπιστήμια σε Ευρωπαϊκή, Μεσογειακή και Παγκόσμια κλίμακα καθώς και με αντίστοιχα δίκτυα (όπως το UNU, GUNI, MEDIES, Δίκτυο Μεσογειακών Πανεπιστημίων για την Αειφόρο Ανάπτυξη, κ.τ.λ.) είναι επιβεβλημένη.

Η Σύνοδος των Πρυτάνεων που συνυπογράφει την παρούσα Χάρτα ενστερνίζεται τις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης τις Διεθνείς Συμβάσεις και τα αποτελέσματα των Διεθνών Διασκέψεων και δεσμεύεται, για την εναρμόνιση των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Συγκεκριμένα τα Ελληνικά Πανεπιστήμια θα συνεργαστούν στενά και συστηματικά στους άξονες:

1. Εκπαίδευση και Έρευνα: Όστε μέσα από αυτές να απηχούνται και προωθούνται οι αρχές και απαραίτητες γνώσεις και πρακτικές της Αειφόρου Ανάπτυξης. Μέσα από τα προγράμματά τους πρέπει να ενθαρρύνουν την διεπιστημονικότητα και τις ποικίλες συνεργασίες μεταξύ Πανεπιστημίων, Ερευνητικών Ιδρυμάτων και Κοινωνικών Εταίρων, να προωθούν κατάλληλη συναφή βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, να προάγουν την καινοτομία, να ενισχύουν το επιστημονικό και θεσμικό υπόβαθρο για την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον και την κοινωνία μεθόδων και μορφών παραγωγής και κατανάλωσης σε συνδυασμό με την αξιολόγηση των κατάλληλων νεότερων ή/και «καθαρότερων» τεχνολογιών, των σχετικών δυνατοτήτων που παρέχουν και των ενδεχόμενων κινδύνων που ενέχουν, αλλά και για τον περιβαλλοντικό και ενεργειακό σχεδιασμό των κατασκευών και του δομημένου περιβάλλοντος και την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς με τεχνο-οικονομική αριστοποίηση, αισθητική συμβατότητα και προδιαγραφές ποιότητας ζωής. Σε όλα τα παραπάνω θα επιδιωχθεί στενή συνεργασία εντός του Δικτύου της Αειφορίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων, αλλά και με Πανεπιστήμια άλλων χωρών, στο πλαίσιο υφισταμένων προγραμμάτων ανταλλαγών και διεθνών δικτύων με τη συμμετοχή ελληνικών Πανεπιστημίων:

α. Με έμφαση στην ενίσχυση και ανάδειξη των διεπιστημονικών προπτυχιακών μαθημάτων και προγραμμάτων σπουδών και ιδιαίτερα διαπανεπιστημιακών δικτύων αριστείας μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών.

β. Με έμφαση στην ενίσχυση της έρευνας στο Περιβάλλον, την Ενέργεια, την Ποιότητα Ζωής και την Αειφόρο Ανάπτυξη για την υλοποίηση των οποίων είναι επιθυμητή η στήριξη της Πολιτείας, που θα πρέπει να υπαγάγει με προτεραιότητα στη στρατηγική χρηματοδότησης της έρευνας τις περιοχές αυτές τόσο σε επίπεδο εφαρμοσμένης όσο και βασικής έρευνας.

Πρέπει ακόμη να προωθούν την κατάλληλη εκπαίδευση, σύμφωνα με τις αρχές της ΕΑΑ, των νέων εκπαιδευτικών που προορίζονται για όλες τις βαθμίδες της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, καθώς και την κατάλληλη κατάρτιση των εκπαιδευτικών που ήδη υπηρετούν και της εν γένει δια βίου εκπαίδευσης σύμφωνα με τις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης.

2. Εφαρμογή των κατάλληλων Αρχών, Μεθόδων και Πρακτικών που προωθούν την Αειφορία μέσα στα Πανεπιστήμια: Με προώθηση σχεδιασμού και κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων, τρόπων μετακίνησης και διαχείρισης υλικών και υπηρεσιών που επιτυγχάνουν την εξοικονόμηση ενέργειας και πρώτων υλών, προάγουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ανακύκλωση, την σωστή διαχείριση τοξικών, επικινδύνων ή μολυσματικών ουσιών και απόβλητων, την προώθηση οικολογικών προϊόντων -συμπεριλαμβανομένων των σχετικών υπηρεσιών σίτισης- και εν γένει την ανάπτυξη και εφαρμογή στους Πανεπιστημιακούς χώρους τεχνολογιών, μεθόδων και πρακτικών πρωτοπόρων και ενισχυτικών της Αειφόρου Ανάπτυξης.
3. Διακυβέρνηση των ΑΕΙ: Βάσει των αρχών της Αειφόρου Ανάπτυξης με προσήλωση στις αρχές του δημοκρατικού, εποικοδομητικού διαλόγου και της συναίνεσης, της απόλυτης διαφάνειας, του αμοιβαίου σεβασμού και υπευθυνότητας όλων των παραγόντων της Πανεπιστημιακής Κοινότητας καθώς και των αρχών της αξιοκρατίας, της δικαιοσύνης και της αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου και της Δημόσιας και δωρεάν Παιδείας. Η εν γένει διοίκηση των Πανεπιστημίων πρέπει να είναι συμβατή με ένα σύστημα Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης περιλαμβανομένων των διαδικασιών δημοπρατήσεων, διαγωνισμών, προμηθειών κ.τ.λ. που οφείλουν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη κριτήρια και πρακτικές της Αειφόρου Ανάπτυξης (π.χ. εφαρμόζοντας την κοινοτική οδηγία περί πράσινων δημόσιων προμηθειών-GPP) μειώνοντας ταυτόχρονα τις άσκοπες γραφειοκρατικές διαδικασίες.
4. Σχέσεις των ΑΕΙ με την Κοινωνία σε Τοπικό και Διεθνές Επίπεδο: Με γνώμονα τη συνεργασία με όλους τους κοινωνικούς εταίρους, την τοπική και ευρύτερη κοινωνία και την υποβοήθηση της συνειδητοποίησης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού μέσω της διάδοσης έγκυρων και αντικειμενικών θέσεων και απόψεων γύρω από κρίσιμα θέματα της εποχής μας, καθώς και την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών στην παραγωγή και διευκόλυνση των τοπικών κοινωνιών στην λήψη κρίσιμων συλλογικών αποφάσεων για την αειφόρο ανάπτυξη. Στα πλαίσια αυτά τα Πανεπιστήμια θα συμβάλουν στον αειφορικό προσανατολισμό και προγραμματισμό της χώρας, θέμα που αναμφισβήτητα εξαρτάται και από τις αντίστοιχες προβλέψεις και προθέσεις της Πολιτείας, ώστε να θεσπίσει μέτρα και διαδικασίες επιστημονικής υποστήριξης στη λήψη πολιτικών αποφάσεων με ενεργό συμμετοχή των Πανεπιστημίων και των εκπροσώπων τους.

Ιδιαίτερη σημασία στην ενδυνάμωση του ρόλου των Παν/μίων στην Κοινωνία έχει η ενίσχυση των πρωτοβουλιών των φορέων εθελοντισμού των Παν/μίων και ιδιαίτερα των φοιτητών, στην κατεύθυνση οικολογικών δράσεων, βιώσιμης κινητικότητας και ενεργειακής εξοικονόμησης με πρότυπες και συμμετοχικές εφαρμογές.